

**Recenzní posudek vedoucího práce na diplomovou práci Hany Šplíchalové, posluchačky
5. roč. učitelství matematika – občanská výchova pro ZŠ, na téma *Vybrané problémy
ekonomických myslitelů starověku***

Starověcí myslitelé byli, zůstávají a zůstanou pro evropské myšlení vždy zdrojem poznání i inspirací, ke kterým se vracíme při nejrůznějších příležitostech nejen proto, abychom je lépe chápali, ale abychom jejich prostřednictvím lépe pochopili naši přítomnost i perspektivu. Je tomu tak i v oblasti ne příliš protěžované ve starověkém myšlení, v oblasti poznatků o ekonomickém myšlení starověku, resp. vrcholné antiky. Toto ekonomické myšlení nebo lépe ekonomické myšlenky netvoří ucelený systém, ale najdeme je u nejvýznamnějších myslitelů tehdejší doby, většinou společně s jejich dalšími názory na společnost a její život a morálku. Mezi těmi, kdož nám mohou uvedené myšlenky poskytnout, figurují na prvním místě tři jména Xenofón, Platón a Aristotelés. Jestliže Xenofóna můžeme považovat za vojáka, historika, autora několika odborných (monotematických) spisů a spisů „sókratovských“, včetně *Oikonomikos*, dva další myslitelé jsou nejvýznamnějšími filozofy starověku. Vybrat ta díla, resp. pasáže či myšlenky z jejich dnes známých textů a doložit jimi běžně známá hodnocení těchto osobností v učebnicích dějin ekonomického myšlení – to byl hlavní úkol a záměr diplomové práce autorky. A mohu říci, že ten se jí podařilo splnit.

K tomu je však ihned třeba dodat, že ovšem v žádném případě nemůžeme považovat žádného z trojice uvedených myslitelů, ani žádného dalšího v dotčeném období, za *ekonomického* myslitele starověku. Jsme nucen na tento lapsus v názvu práce upozornit hned na začátku posudku a požádal bych autorku, aby se k tomuto problému vyjádřila při obhajobě.

Práce má logickou a přehlednou strukturu, v jejímž rámci se autorka nejprve pokusila po „osobitém“ úvodu podat základní hospodářsko-sociální pozadí řeckého vývoje ve starověku, resp. zhruba od 6. do 3. stol. př. n. l. – ovšem nedá se říci, že je tento přehled homogenní a uzavřený - a na tomto pozadí představila biografické profily Xenofóna, Platóna a Aristotela s rozbohem zejména těch jejich prací a textů, které se vážou k „ekonomickým“ tématům, a použila v zásadě metodu kompilace. Jako dovětek k Platónovi a Aristotelovi se také pokusila ze sekundární literatury srovnat jejich vzájemný názorový poměr v otázkách ekonomických jevů a principů. V závěru se jí podařilo opět původním způsobem zaujmout stanovisko k výsledkům práce i k tomu, co jí při ní nejvíce zaujalo. V seznamu literatury potom uvádí jakési minimální kompendium základní sekundární literatury, kterou pro svou práci využívala, a také překlady základních děl tří zmiňovaných myslitelů, které byly předmětem jejího zájmu. Velmi důležitá součást práce jsou přílohy, ve kterých autorka vybrala a doslovně uvádí exponované texty a pasáže u Xenofóna z jeho díla *O příjmech*, u Platóna z děl *Listy*, *Ústava* a *Zákony* a u Aristotela z díla *Politika a Etika Níkomachova* ze zdrojových překladů. Texty jsou poctivě vybrané i přepsané, ovšem pro větší transparentnost bylo třeba použít u každého na místě citační aparát, nikoli pouze na začátku Přílohy jako obsah (viz str. 95 an.), ačkoli ve vlastní práci tak autorka činí. Celkem má práce 154 stran, z čehož přílohy čítají téměř 60 stran.

V práci jsem nenalezl žádné zásadní pochybení, které by ohrozilo dosažení uvedeného základního záměru diplomantky a naopak se domnívám, že v mnoha případech byla nucena se propátrat až k detailnějšímu porozumění textu, okolnostem jeho vzniku a podstatě ekonomického konceptu pro starověkými autory uváděnou ekonomickou tezi. To platí, domnívám se, zejména u Aristotela, resp. ve srovnávacím dovětku Platón a Aristotelés. pokud je pisatelka omezena ve svých možnostech, není to ani tak nedostatečným zpracováním vlastních textů starověkých myslitelů, ale nedostatečným výběrem zejména cizojazyčné odborné literatury k dějinám ekonomického myšlení starověku. Platí to zvláště o jedinečné

práci J. Schumpetera, *History of Economic Analysis*, ale je i mnoho dalších. Nechci to však Haně Šplíchalové vyčítat, protože jsem si na druhé straně vědom toho, že pracovala s tématem 2 roky a na úrovni diplomové práce není možné požadovat doktorandské nebo habilitační výsledky. Nicméně, právě proto, že pracovala velmi samostatně, je její závislost na některých aspektech interpretace ekonomických myšlenek starověkých myslitelů, zejména Platóna a Aristotela, na použité sekundární literatuře (Holman) zřejmá.

Ovšem i tak narazila na zajímavá úskalí zpracování starověkých autorů v různých edicích, opět u Aristotelova díla *Etika Níkomachova*, a musela se s nimi vyrovnat. Bude dobře, když se k tomuto problému vysloví na obhajobě.

K formální stránce mám dvě poznámky. První je pochvalné konstatování, že se diplomantka snažila, na rozdíl od mnohým jiných mnou posuzovaných diplomových prací, dodržovat citační a odkazový úzus, ačkoli se jí to ne vždy, zejména v první části práce, povedlo. A druhá je výtkou k ne úplně důsledně provedené jazykové korektuře, zejména v interpunkci. Autorka musí projít v odevzdaných exemplářích práce text a gramatické chyby, zejména chybějící čárky, opravit.

Celkově mohu k diplomové práci říci, že splňuje dle mého soudu kritéria kladená na diplomovou práci na úrovni velmi dobré, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit rovněž známkou velmi dobře.

České Budějovice 25. 1. 2006

PhDr. Pavel Hejtman, CSc..v.r.
vedoucí práce